

Fakultetene sine høringsinnspill

-Revisjon av kvalitetssystem for ph.d.-
utdanningen ved UiB

Innhold

Det humanistisk fakultet	3
Det juridiske fakultet	5
Fakultet for kunst, musikk og design	8
Det medisinske fakultet	10
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	17
Det psykologiske fakultet.....	20
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	24

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-ELAK

Dato

29.09.2023

Innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved Universitetet i Bergen

Det humanistiske fakultet takker for muligheten til å komme med innspill til den pågående evalueringen av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB. Innspillene fremmes etter å ha vært drøftet i programstyret for ph.d.-programmet ved Det humanistiske fakultet, på møte den 13. september.

Forslag til innspill:

1. Programstyret for HF's ph.d.-program har gode erfaringer med kvalitetssystemet. Systemet har sikret gjennomsiktede rutiner for kvalitetsarbeidet, og har bidratt til bedre kommunikasjon mellom de ulike aktørene i forskerutdanningen. Fakultetet har imidlertid ikke vært igjennom en hel syklus i det eksisterende kvalitetssystemet, så grunnlaget for å vurdere hvorvidt systemet er riktig dimensjonert, er begrenset.

HF er et fakultet hvor svært mange fag og forskningstradisjoner inngår i forskerutdanningen. Dette innebærer ulike veiledningskulturer og at kandidatenes opplæringsdel er ulikt sammensatt. Derfor er det særlig viktig med et godt system som sikrer programstyret anledning til å gjøre helhetlige vurderinger om programmet.

2. Fire områder hvor NOKUT foreslår forbedringer:

- a. UiB bør revurdere kompleksiteten i kvalitetssystemet

Komiteen kommer med en rekke forslag til forenklinger. Noen av disse vil også kunne påvirke kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen, for eksempel når det gjelder evaluering av emner.

HF støtter størst mulig harmonisering mellom de to kvalitetssystemene, så lenge det særegne ved forskerutdanningen ivaretas. HF vil derfor mene at en eventuell forenkling av systemet for emneevaluering også må følges opp i forskerutdanningen.

- b. UiB bør gjennomføre en systematisk sammenligning av de to kvalitetssystemene

HF fakultet støtter størst mulig harmonisering mellom de to kvalitetssystemene, så lenge det særegne ved forskerutdanningen ivaretas. HF stiller seg også positivt til tanken om et knutepunkt av komponenter som er felles for begge systemene. HF mener at potensialet for harmonisering primært er knyttet til kvalitetssikring av opplæringsdelen og de sykliske prosessene. HF ser ingen grunn til at ikke

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

programevalueringene skal følge samme syklus, og vil da argumentere for at en felles syklus på seks (6) heller enn fem (5) år.

- c. UiB bør styrke innspill fra samfunns- og arbeidslivet i kvalitetssystemet
Komiteen foreslår å gjøre det til hovedregel at én arbeidslivsrepresentant er med i programevalueringer, ikke at fakultetene kan vurdere om det er hensiktsmessig, som det står i retningslinjene for evaluering av ph.d.-programmene.

HF stiler seg positiv til dette forslaget. Vi tror at en tettere tilknytning til arbeidslivet utenfor akademia vil være positivt for alle parter.

- d. UiB bør gå gjennom Studiekvalitetsbasen og forenkle rapporteringsprosessen
Studiekvalitetsbasens begrensninger er godt kjent, og basens funksjoner er derfor inkludert i et pågående prosjekt som skal tilrettelegge for et digitalt støttesystem for kvalitetsarbeid i utdanningene («Skute»).

HF er positivt innstilt på et nytt digitalt støttesystem for kvalitetsarbeid i utdanningene, og forutsetter at dette også vil lette kvalitetsarbeidet i forskerutdanningen.

3. Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. Vårt forslag er at dette etableres.
HF støtter forslaget og antar at retningslinjene både vil gjelde regulære emner og emner som bare tilbys en gang, samt registrering og vedlikehold i FS.
4. I hvilken grad skal vi bruke samme retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringer.
Det humanistiske fakultet viser til svaret under 1 a over.

Vennlig hilsen

Ole Thomassen Hjortland
prodekan

Inger Marie Hatløy
seksjonssjef

Vedlegg

- 1 Saksforelegg til programstyresak: PS 08/23 Drøftingssak - Innspill til evaluering

Referanse

2023/7519-KARAKS

Dato

27.09.2023

Innspel til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga ved UiB frå Det juridiske fakultet

Viser til brev frå Forskings- og innovasjonsavdelinga (FIA) datert 07.06.23, og takkar for høvet til å kome med innspel frå Det juridiske fakultet.

I brevet oppmodast fakulteta til å kome med innspel til dei ulike elementa i kvalitetssystemet, gjerne med forslag til forbetring.

I tillegg vert det bedt om særleg tilbakemelding på:

- «De fire områdene NOKUT foreslår forbedringer
- Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. Vårt forslag er at dette etableres.
- I hvilken grad skal vi bruke samme retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringer.»

Innspela frå Det juridiske fakultet har vore behandla i fakultetet sitt forskingsutval 23. august 2023.

Innspel til dei ulike elementa i kvalitetssystemet:

Overordna tilbakemelding:

Det juridiske fakultet er godt nøgd med kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga ved UiB slik det er i dag. For fakultetet er det viktig at rammene for kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga er opne nok til at dei kan tilpassast kvart einskild fakultet sine særskilde behov.

Ph.d.-programmet ved Det juridiske fakultet er eit lite program, med om lag 30 stipendiatar. At vi er såpass små påverkar ph.d.-programmet. Det fører mellom anna til at dei obligatoriske elementa i programmet er felles for alle kandidatane, uavhengig av kva rettsfelt dei forskar på. Kva emne som skal behandlast og kva for aktivitetar vi kan krevje, må av den grunn vere tenleg for mange og ulike metodiske val for gjennomføring. Det fører òg til at vi har individuell oppfølging av kvar einskild kandidat, og at vi har små grupper av deltakarar på ph.d.-emna og -kursane våre. For å kunne behalde vår eigenart og kunne drifte ph.d.-utdanninga mest mogeleg hensiktsmessig er det viktig for oss at dei overordna rammene for ph.d.-utdanninga ved UiB er fleksible nok til at dei kan tilpassast vår kontekst.

Ph.d.-utdanningsmeldinga

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det juridiske fakultet
Telefon 55589500
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1
Bergen

Sakshandsamar
Karoline Aksnes

I tillegg til å rapportere inn ph.d.-utdanningsmeldinga til UiB sentralt, nyttar vi den også som ei statusoppdatering for ph.d.-programmet som vi presenterer for fakultetet sine styrer og utval. Meldinga er såleis eit godt verktøy for å synleggjere aktiviteten vi har hatt på ph.d.-feltet siste år. For at vi skal kunne synleggjere mest mogeleg av aktiviteten vår ynskjer vi at temaa i ph.d.-utdanningsmeldinga skal vere opne og fleksible.

Framdriftsrapportering

I den årlege medarbeidersamtalen som forskingsdekanen på fakultetet held med kvar einskild stipendiat, vert framdriftsrapporten for stipendiaten ofte drøfta. For å kunne gjere dette er det naudsynt at resultatane av framdriftsrapportane kjem tidleg nok til at vi får sjå dei før medarbeidersamtalane skal gjennomførast. Vi ser det som ein føremon om framdriftsrapportane kan gå i direkte kopi til fakulteta når innleveringsfristen går ut.

Midtvegsevaluering

Ved Det juridiske fakultet ser vi på midtvegsevalueringa som ein milepæl i ph.d.-løpet. Sjølv evalueringa varer i opp mot 4 timar (inkl. lunsj) der kandidaten får evaluert eit manus bestående av 25-40 000 ord av ein ekstern professor (sjå [her](#) for meir informasjon).

Midtvegsevalueringa er eit viktig verktøy i arbeidet med å fremje kvalitet og gjennomstrøyming av ph.d.-prosjekt ved fakultet. Vi ser at det er naudsynt at ph.d.-kandidatane kjem tidleg i gang med tekstproduksjon, og ved å tematisere midtvegsevalueringa på oppstartssamtalen til nye ph.d.-kandidatar vert midtvegsevalueringa ein konkret motivasjonsfaktor for å komme i gang med skrivinga tidleg. Midtvegsevalueringa har også ein kontrollfunksjon ved at vi i tilfelle der progresjonen ikkje er tilfredsstillande kan setje inn tiltak. Midtvegsevalueringa er ved vårt fakultet og vurdert som eit veileigna tidspunkt for å vurdere behov for endring i rettleiingstilbodet til kandidaten.

Medarbeidar- og oppfølgingssamtalar

Det juridisk fakultet har ein etablert tradisjon for å invitere alle stipendiatar inn til medarbeidersamtale med prodekanen for forskning ein gong i året. Eksterne ph.d.-kandidatar vil frå 2023 få tilbod om oppfølgingssamtale. Fakultetet ønskjer med dette å avklare om det er mogleg å betre dei lokale rammevilkåra for desse kandidatane slik at gjennomføringa ikkje trekker ut i tid.

Kandidatundersøkinga

Ein konsekvens av å vere eit lite ph.d.-program er at Det juridisk fakultet normalt har for få kandidatar som disputerer i løpet av året til at denne typen undersøkingar kan gjennomførast anonymt, og vi vil difor ikkje få tilgang til fakultetsbaserte resultat. Undersøkinga kan såleis gi oss eit overordna bilete av ph.d.-utdanninga ved universitetet, men ikkje nyttast som verktøy for å evaluere eige ph.d.-program.

Evaluering av emne, emneportefølje, og rammene for opplæringsdelen

Dette året evaluerer fakultetet ph.d.-emne, emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen jf. dei nye retningslinjene som vart vedtekne hausten 2021. Våre ph.d.-kandidatar tar seks obligatoriske emne i opplæringsdelen, og vi ser at ei utfordring er at kandidatane blir trøytte av å svare på kandidatevaluering i alle emna. Dette reflekterast i svarprosenten, som har gått ned frå første til siste emne.

Dialogmøter mellom sentralnivået og fakulteta si faglege leiing

Det juridiske fakultet gjennomførte dialogmøte med sentralnivået om ph.d.-utdanninga 2. desember 2022. Vi er positive til formatet på møtet der vi tok utgangspunkt i den siste ph.d.-utdanningsmeldinga.

Tilbakemelding på dei områda NOKUT føreslår forbetringar

Det juridiske fakultet er i utgangspunktet positive til forenklingar i kvalitetssystemet, så lenge rammene framleis vil vere opne nok til at dei kan tilpassast kvart fakultet sine særskilde behov.

Fakultet ser stor nytteverdi i å behalde eit eige kvalitetssystem for ph.d. Dette skaper størst grad av fleksibilitet og mogelegheiter til å tilpassast ph.d.-utdanninga sin karakter og behov. Vi er opptekne av at fokus på kvaliteten av kvalitetssystemet ikkje skal gå på bekostning av kvaliteten i ph.d.-programmet. Og eit eige kvalitetssystem tilpassa ph.d.-utdanninga meiner vi gir det beste rammeverket for ph.d.-programmet.

Det juridiske fakultet ynskjer å halde på dagens ordning der fakulteta sjølv kan vurdere om det er hensiktsmessig at ein representant frå arbeidslivet er med i programevalueringar. Innan rettsvitenskapen har vi generelt stor nærleik til det praktiske rettsliv. Mange rettsvitenskaplege prosjekt er utvikla i tett samarbeid med representantar frå arbeidslivet. Samstundes er det akademiske rettsvitenskaplege miljøet i Noreg relativt lite. Då det er viktig for kvaliteten på ph.d.-programmet at det vert stilt høge vitenskaplege krav, er fakultetet sitt behov ofte å behalde nærleik til academia heller enn å inkludere fleire representantar frå arbeidslivet. For Det juridiske fakultetet er det såleis viktig å kunne vurdere sjølv kor vidt det blir hensiktsmessig å inkludere ein arbeidslivsrepresentant i programevalueringar.

Dersom Studiekvalitetsbasen vert meir brukarvennleg ser vi positivt på det.

Kommentar til forslag om å etablere overordna retningslinjer for oppretting av ph.d.-emne

Fakultetet er positive til at det vert etablert overordna retningslinjer for oppretting av ph.d.-emne. Vi ser potensiale for at dette kan vere til god nytte. Men også på dette punktet er det viktig med stor grad av fleksibilitet i retningslinjene slik at dei kan tilpassast vår kontekst. Vert rammene for tronge risikerer vi i staden at det fører til ekstra administrasjon.

I kva grad skal vi bruke same retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringar

Som nemnd tidlegare, ynskjer fakultetet å behalde dagens ordning med eige kvalitetssystem for ph.d.-utdanninga. Medan emne på masterprogrammet i rettsvitenskap kan ha 380 studentar, har våre ph.d.-emne gjerne berre 5 ph.d.-kandidatar. Både kontekst og oppfølging er såleis ulik. Då er det nyttig med eit eige kvalitetssystem som er tilrettelagt for ph.d.-opplæring.

Venleg helsing

Ragna Aarli
Prodekan for forskning

Karoline Aksnes
Ph.d.-koordinator

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Referanse

2023/7519-KAOL

Dato

06.09.2023

Innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen fra Fakultet for kunst, musikk og design

Det vises til brev fra FIA til fakultetene datert 07.06.2023 med anmodning om innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB.

Innspill fra Fakultet for kunst, musikk og design til utvalgte elementer i kvalitetssystemet og til forslagene fra NOKUT's evalueringskomite er som følger:

1. Oppfølgingspunktene fra NOKUT-rapporten

Det er særlig *Tema 3* i NOKUTs råd til videreutvikling av kvalitetsarbeidet som berører KMD og vi støtter NOKUTs forslag om obligatorisk representasjon fra samfunns- og arbeidsliv i evalueringskomiteer av ph.d.-utdanningene. Dette er også hensyntatt i sammensetningen av evalueringsgruppen for ph.d.-program i KU som nylig har startet sitt evalueringsarbeid.

I *Tema 2* anbefaler NOKUT en systematisk sammenligning for å dele erfaringer på tvers av de to kvalitetssystemene. KMD tror imidlertid ikke det er mye å vinne på å slå sammen de to kvalitetssystemene. Flere av elementene er kun relevant for ph.d.-programmene (fremdriftsrapporter, medarbeidersamtaler og midtveiseevaluering), så et enhetlig system vil uansett forde tillegg for ph.d.

2. Dimensjonering av elementene i kvalitetssystemet

Kvalitetssystemet synes riktig dimensjonert for ph.d.-programmene og gjør det mulig å fange opp kvalitetssvikt og følge dem opp innen rimelig tid.

3. Behov for endring/oppdatering av oversikten over struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver

Det er behov for å oppdatere oversikten hensyntatt følgende:

- a) Hovedmangelen med oversikten er at fakultetsstyrene ikke er tillagt noen rolle. Opprettelse og nedlegging av emner er lagt til «Fakultetsledelse: leder for programstyret og/eller dekan». Denne oppgaven bør vurderes lagt til fakultetsstyret, eventuelt på fullmakt til dekan eller leder for programstyret dersom emnene er under en gitt størrelse eller ikke del av fellesfaglig opplæringsdel. Dette bør ses i sammenheng med punkt 5 nedenfor.
- b) Det bør spesifiseres at godkjenning av bedømmelseskomiteens innstilling skal gjøres av fakultetsstyret dersom innstillingen er negativ eller delt.

- c) Det bør vurderes om listen over programstyrenes oppgaver bør utvides til å vedta regler for sluttseminar.
- d) Programstyrets oppgave er i alle kvalitetssikringspunkter beskrevet som å «vurdere». Det er ikke klart hvorfor programstyret skal ha vedtaksmyndighet for regler, men ikke for kvalitetssikring. Vi mener språket bør tydeliggjøre dette, gjennom uttrykk som «fatte vedtak om» eller «gi råd om». (Det bør kunne forutsettes at det ligger vurderinger til grunn for vedtak og råd.) Der sistnevnte formulering velges, bør det spesifiseres hvem som skal gis råd.

4. Innspill til relevante elementer i kvalitetssystemene:

Fakultetet har stor grad av egenbestemmelse over midtveiseevaluering. Det bør forbli slik. Midtveiseevaluering, til dels også Fremdriftsrapportering og Medarbeider-/oppfølgingssamtaler utgjør del av utdanningsløpet, og er ikke kun evaluering av utdanningen. Dersom midtveiseevaluering er del av kvalitetssystemet, kan sluttseminaret sies å være det samme. Det kan vurderes om midtveiseevaluering skal tas ut av kvalitetssystemet (men selvsagt beholdes som del av utdanningen), eller om obligatorisk sluttseminar skal legges til. Det er ulik praksis på fakultetene om sluttseminar (mesterklasse) er obligatorisk, eller om kandidatene har anledning til å takke nei til sluttseminar. Dette bør diskuteres i FU sentralt.

KMD foreslår å slå sammen punkt 8 (Evaluering av emner) og punkt 9 (Evaluering av emneporteføljen) da disse to punktene allerede har felles retningslinjer.

5. Etablering av overordnede retningslinjer for etablering av ph.d.-emner

Dersom det innføres retningslinjer for etablering av ph.d.-emner, bør disse være så enkle og åpne som mulig og tjene som mal/støtte. De bør fastslå hvem som har vedtaksmyndighet for slike regler. Det bør vurderes om det skal skilles mellom emner som er del av obligatorisk, fellesfaglig opplæringsdel, og emner som kan inngå i individuell opplæringsdel.

Innspillene ble diskutert i UFF 04.09.2023 (se vedlagte saksforelegg S22/23). UFF stiller seg bak fakultetets vurderinger av kvalitetssystem for ph.d-utdanningen.

Vennlig hilsen

Jostein Gundersen
Visedekan for forskning

Karen-Sofie Schjøtt Olsaker
Ph.d.-koordinator

Vedlegg:

UFF 4.9.2023, S22/23 Evaluering av kvalitetssystemet ph.d.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Referanse

2023/7519-HEOM

Dato

26.09.2023

Innspill fra Det medisinske fakultet til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Vi viser til anmodning fra FIA datert 07.06.2023 om innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB.

Det medisinske fakultet (MED) takker for denne muligheten og oversender med dette fakultetets svar.

Innspillene er utarbeidet i et samarbeid i den samlede forskerutdanningsadministrasjonen ved MED, og har vært til diskusjon i Programutvalg for forskerutdanning 06.09.23 og i Dekanatet 11.09.23 for bred involvering på fakultetet.

Vedlagt følger innspillsdokumentet fra MED.

Vennlig hilsen

Martha Enger
visedekan for forskerutdanning

Tone Friis Hordvik
seksjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det medisinske fakultet
Telefon 55582086
post@med.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Realfagbygget, Allegt. 41
Bergen

Saksbehandler
Hege Ommedal
555833488

side 1 av 1

Innspill fra Det medisinske fakultet til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Vi viser til anmodning om innspill til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen 23/7519-MARIEI, 07.06.2023. Det medisinske fakultet (MED) takker for muligheten og sender med dette fakultetets innspill.

Vi vil først anerkjenne NOKUTS tilsynsrapport som systematisk og informativ og vi er glade for at evalueringskomiteen har merket seg MEDs oppfølging programevalueringen for ph.d.-programmet i medisin i 2021 i kapittel 3.2 *Studiekvalitetsforskriften*.

Fakultetets svar er strukturert som følger:

- Innspill til oppfølgingspunkter fra NOKUT-rapporten.
- Innspill til elementer i kvalitetssystemet med forslag til forbedringer, avgrenset til elementer MED har hatt spesielt fokus på de siste to årene.
- Innspill til spørsmål om overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner.
- Innspill til spørsmål om i hvilken grad vi skal bruke samme retningslinjer som for utdanning første og andre syklus, f.eks. for emneevalueringer.

Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet

Det er alltid nyttig å se etter muligheter for forenklinger uten at det går på bekostning av kvalitet. Kontinuitet er en viktig parameter for å ivareta kvalitetsarbeidet og MED mener at man skal holde på årlige, skriftlige kvalitetsmeldinger, som forskerutdanningsmelding mellom institutt-fakultet-UiB sentralt og rapport for oppfølging av fremdriftsrapportering mellom institutt og fakultet. Dersom det blir for lange tidsintervaller mellom hver kvalitetsmelding, kan man miste den helhetlige oversikten med mulig tap av muligheter for å raskt iverksette tiltak hvis en situasjon skulle kreve det. Det kan fort bli store løft som krever mye ressurser. Årlige kvalitetsmeldinger holder kontinuitet i saksgangen.

MED synes at et seksårsintervall for evaluering av ph.d.-programmet, slik det nå er beskrevet i kvalitetssystemet, er tilstrekkelig. Dersom vurderingene kommer for tett, ser man kanskje ikke effektene av endringene like godt og har mindre mulighet for å være målrettet i eventuelle tiltak. Evaluering av emner beskrives senere.

En systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene

MED ser fordeler med å ha to kvalitetssystemer da ph.d.-utdanningen skiller seg vesentlig i form, innhold og målgruppe fra bachelor- og masterutdanningene. Men, det er positivt at NOKUT minner om muligheten til å lære av hverandre og dele erfaringer på tvers av de to systemene. Vi har tidligere argumentert for et seksårig intervall for programevaluering av ph.d.-utdanningen. Dersom man skal legge NOKUTs anbefaling til grunn, kan en mulighet være å ha et synkronisert seksårsintervall for evaluering av utvalgte studieprogrammer på alle nivåer hvor bestillingen i stor grad er samsvarende for de ulike programnivåene. Fakultetet mener at det må være en sentral oppgave å sammenligne UiBs kvalitetssystem med andre universiteter i Norge og i utlandet, men ser positivt på et samarbeid om å utvikle et sett med felles «knutepunkt-komponenter». Fakultetet understreker at evalueringskomponenter må reduseres til et minimum for å innhente ønsket informasjon. Det er allerede et omfattende rapportregime i systemet i dag hvor mye av grunnlagsmaterialet generes på instituttene, som er tungt belastet allerede. En systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene må ha som mål å lette på dette trykket der det er mulig.

Tilpassing av Studiekvalitetsbasen slik at det blir enklere for studenter og ansatte å få innsikt i resultater og tiltak i forbindelse med tidligere evalueringer

Vi har lite erfaring med Studiekvalitetsbasen på ph.d.-nivå da det nylig er innført at emneansvarlige skal lagre emneevalueringer i basen. Vi antar at Studieseksjonen vil omtale Studiekvalitetsbasen nærmere.

Styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv

NOKUT foreslår å gjøre det til en hovedregel at én arbeidslivsrepresentant er med i programevalueringer, og ikke at fakultetene kan vurdere om slik representasjon er hensiktsmessig, slik det nå står i retningslinjene for evaluering av ph.d.-programmene.

MED vil hevde at det fremdeles bør være opp til fakultetet å vurdere dette. Ph.d.-programmet i medisin er en forskerutdanning med stor faglig bredde med forskningskvalitet og kompetanse som bærende elementer. Forskingen skal være fri og uavhengig. På den andre siden utdanner vi etterspurt kompetanse til næringslivet. Det kan være vanskelig å finne én representant som både kan sette seg godt inn i forskerutdanningen og kan favne hele det nødvendige faglige spekteret i en programevaluering.

Fokusgruppeintervjuer eller lignende med organisasjoner og bedrifter som har ansatt nyutdannede ph.d.-kandidater fra UiB synes spennende. Slike intervjuer kan fange opp et «øyeblikksbilde» av treffsikkerheten for våre utdanninger opp mot næringslivets behov. Det vil være ressurskrevende å både finne gode arbeidslivsrepresentanter og gjennomføre fokusgruppeintervjuer, så og her må man prioritere virkemidlene i lys av hva man ønsker at arbeidslivskompetansen skal bidra med i programevalueringen.

For å få innsikt i hvem det eventuelt kan være er det viktig med kunnskap fra alumnusundersøkelsen om hvor kandidatene faktisk ansettes etter endt doktorgrad. Da kan vi på senere tidspunkt vurdere hvilken type ekstern arbeidslivskompetanse som kan passe inn i en programevaluering av ph.d.-programmet i medisin.

Innspill til elementer i kvalitetssystemet med forslag til forbedringer

Basert på MEDs arbeid med kvalitet i forskerutdanningen i 2022 og 2023, ønsker vi å omtale følgende punkter i kvalitetssikringssystemet. [Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB | Ansattsider | UiB](#)

- Ph.d. utdanningsmelding
- Fremdriftsrapportering
- Kandidatundersøkelsen/Alumnusundersøkelse
- Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse
- Evaluering av emner slås sammen med spørsmål i FIAs bestilling om emneevaluering knyttet til første og andre syklus i bestillingen fra FIA.

Ph.d. utdanningsmeldingen

Fakultetet er i en mellomposisjon i rapporteringskjeden. Fakultets utdanningsmelding til UiB sentralt er mye basert på informasjon fra instituttnivået.

Som tidligere nevnt, er det en fordel med årlig rapportering mellom nivåene. Men innholdet i bestillingene kan forenkles slik at det blir minst mulig gjentakelser i rapporteringen. På MED rapporterer instituttene både i sine ph.d. utdanningsmeldinger og gjennom sine oppfølginger av framdriftsrapporter. Vi har sett at de to bestillingene til instituttene har vært til dels overlappende og har benyttet denne anledningen til å justere disse bestillingene for 2023.

Målet er at instituttene får to spissete oppdrag, som til sammen dekker den informasjonen fakultetet trenger for å skrive sin ph.d.-melding og følge opp kvalitetsarbeidet i forskerutdanningen. Vi følger opp enkeltkandidater eller grupper av kandidater innenfor rammen av dialog mellom institutt og fakultet, som for eksempel i de årlige dialogmøtene, mens informasjonen aggregeres i fakultetets ph.d. utdanningsmelding til UiB sentralt. Der ønsker vi å synliggjøre vårt systematiske kvalitetsarbeid både knyttet til kandidatenes behov som gruppe betraktet, men også legger vekt på strategiske prioriteringer i kvalitetsarbeidet i tråd med vår *Strategiplan for forskerutdanning*¹.

Samlet sett gir de årlige kvalitetsmeldingene på institutt- og fakultetsnivå et grunnlag for lokale utviklingsdiskusjoner og et bredere oppfølgings- og kvalitetsarbeid, som rapporteres videre oppover i systemet.

Fremdriftsrapportering

På MED har instituttene ansvaret for oppfølging av kandidatenes og veilederes framdriftsrapporter. Instituttene rapporterer sin oppfølging av framdriftsrapportene i et årlig oppdrag hvor det legges vekt på individuell oppfølging og konkrete tiltak for å imøtekomme behov som er avdekket i rapportene. Det gjelder tema som progresjon, forsinkelse, forlengelse, langtidsfravær, og oppfølging av pliktarbeid for 4-årige UiB-stipendiater.

Tidlig varsling fra FIA gir en god prosess rundt administrasjonen på fakultet og institutter.

MED har et godt samarbeid med instituttene når det gjelder administrativ forberedelse. Siden vi har et stort antall eksterne kandidater og veiledere, er det utfordrende at mange, spesielt veiledere, ikke til daglig bruker sin UiB-e-postadresse og på den måten ikke fanger opp utsending av undersøkelsen. Det har til nå ikke vært mulig å videresende undersøkelsen til ekstern adresse, som har gitt en del dobbeltarbeid med å kontakte eksterne veiledere via deres foretrukne adresse og bedt dem om å finne spørreundersøkelsen tilsendt til sin UiB-adresse. Det vil være en stor fordel om IT-rutinen kan endres slik at systemet automatisk kan videresende e-poster til ekstern e-postadresse, eller sendes direkte til ekstern e-postadresse. Vi er likevel glade for at FIA i 2022 utvidet åpningstiden til undersøkelsen slik at eksterne veiledere på MED fikk anledning til å svare på fremdriftsrapporteringen etter fristens utløp.

MED er glad for at vi har fått anledning til å melde inn fakultetsspesifikke spørsmål angående pliktarbeid til årets framdriftsrapport. Vi ser frem til UiB-stipendiatenes utdyping av deres rammer for pliktarbeid, som vil brukes i fakultetets helhetlige oppfølging av kandidatene.

Vi vil komme med en anbefaling knyttet til e-postmeldingen som sendes til kandidatene sammen med spørreundersøkelsen om at teksten poengterer at framdriftsrapporten besvares og behandles helt uavhengig av veileder. Dette fordi at vi har fått signaler om at noen kandidater vegrer seg fra å svare da de er engstelig for at informasjonen skal tilfalle veiledere eller andre på instituttet.

Det kan også være et oppfølgingspunkt å utarbeide informasjon om hvor kandidatene kan henvende seg for diskusjon av sin situasjon uten at det er behov for å bruke *si-fra-systemet*. Det er noe vi vil legge vekt på i vår kommunikasjon med kandidatene, for eksempel i vårt årlige oppstartseminar.

¹ [Strategiplan for forskerutdanning | Det medisinske fakultet | UiB](#)

Kandidatundersøkelsen og alumnusundersøkelse

MED har i 2022 og 2023 et pågående arbeid hvor vi følger opp ekstern programevaluering for ph.d.-programmet i medisin. I dette arbeidet har vi fokus på flere områder:

- Veilederkompetanse
- Pliktarbeid for kandidatene
- Karriereveiledning
- Mottakelse og inkludering på instituttet og i organisasjonen («onboarding»)
- Psykososiale forhold

MED er opptatt av hvordan veiledere, veiledning og veilederkompetanse skal motivere og støtte kritisk tenkende og uavhengige kandidater, om pliktarbeidet er karrierefremmende, hvordan mottakelsen av kandidatene skal legge grunnlaget for en god start på prosjektet, nettverksbygging og kompetanse til å fungere best mulig som ph.d.-kandidat. Vi har også søkelys på hvordan vi best kan ivareta psykososiale forhold og deres mentale helse.

Forskning peker på at mannlige og kvinnelige kandidater foretrekker ulike veiledningsstrategier². Programevalueringen anbefalte MED å ha en alumnusundersøkelse, men siden vi fikk tilbud om å spille inn spørsmål til UiBs sentrale undersøkelser, valgte vi dette i stedet da det ville det være nyttig å kunne se resultater på tvers av fakulteter.

Vi er glade for at innspill knyttet til pliktarbeid og stipendiaters mottagelse på instituttet er kommet med i kandidatundersøkelsen. Vi er også opptatt av å få kunnskap om kandidatenes trivsel og psykiske helse både i ph.d.-studiet og i jobbsituasjonen etterpå. I kommende revisjoner av undersøkelsene håper vi at det kan finnes rom til spørsmål som kan også kan belyse disse temaene.

Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse

MED ble invitert til dialogmøte med sentralnivået høsten 2022. Det var en nyttig samtale hvor vi fikk diskutert viktige saker for fakultetet og også presentert fakultetets arbeid med kvalitetssikring i forskerutdanningen. Siden møtene skal gjennomføres annet hvert år, ser vi i møte en ny samtale i 2024.

Da dialogmøtene holdes hvert andre år, vil ph.d. utdanningsmelding være kontinuitetsbærer i den helhetlige rapporteringen. I lys av det som er diskutert tidligere knyttet til hyppighet i rapportering, styrker dette også argumentet om en årlig rapportering til sentralnivået. Presise meldinger mellom nivåene er en rasjonell måte å holde de overordnede nivåer oppdatert på. Fakultetet gjennomfører årlige dialogmøter med instituttene, som kompletterer dette bildet.

Siden dialogmøtet med UiB sentralt gjennomføres annet hvert år, kunne vi ønske oss at også forskerutdanningsmeldingen for «mellomåret» legges til grunn for diskusjonene i møtet da det gir et mer utfyllende bilde for fakultetets systematiske kvalitetsarbeid i forskerutdanningen. Samtidig ønsker vi å få synliggjøre viktige strategiske fremtidige fokusområder, som en løypemelding mot fremtidige dialogmøter.

² Hovden, J.F. og Mjøs, O.J. (2020). Uniped Tidsskrift for universitets- og høgskolepedagogikk, vol. 43. nr. 3-2020, s. 187-204.

Her besvarer vi to spørsmål

Fra FIAs bestilling: I hvilken grad skal vi bruke samme retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringer.

og

Fra Kvalitetssikringssystemet: Evaluering av emner

Som tidligere nevnt ser MED fordeler med å ha to kvalitetssystemer da ph.d.-utdanningen skiller seg vesentlig i form, innhold og målgruppe fra bachelor- og masterutdanningen. Dette gjør seg gjeldende for emneevalueringer hvor malen for emneevaluering av bachelor- og masteremner ikke passer til ph.d.-emner.

Ph.d.-emner springer ofte ut fra forskerskolene og kan ha form av seminarserier, som kan spenne over flere semestre, eller metodekurs innen et spisset fagområde. Emnene har et varierende antall studenter, hvor lavt studenttall i noen semestre kan medføre at emnet ikke undervises regelmessig. Til forskjell har ofte bachelor- eller masteremner «standardiserte» undervisningsformer gjennom et helt semester med tilpassete vurderingsformer, ofte skriftlig skoleeksamen.

Direkte bruk av dårlige tilpassete maler fører til mangelfull rapportering for ph.d.-emner og man mister verdifull dybde i informasjonen. Fakultetet ser behov for en egen mal eller et eget system for evaluering tilpasset ph.d.-emner. Her ser vi og en mulighet for forenkling ved å gå bort fra systematisk innhenting av årlige egenevalueringsskjemata for behandling i Programutvalg for forskerutdanning (PFU). Vi ser at slik egenevaluering er en naturlig oppgave i emneansvaret, som hver emneansvarlig forvalter etter eget system som passer best for dem. Det er naturligvis en risiko for at denne evalueringen da ikke gjøres, men vi tror at gode emneansvarlige vil gjøre en slik vurdering uavhengig av videre rapportering til PFU. MED vil derfor foreslå å senke rapporteringstrykket ved å gå bort fra den årlige skriftlige egenevalueringen fra emneansvarlig, som behandles i PFU, men heller se på andre muligheter for enklere årlig rapportering fra emneansvarlige. I tillegg legges det til rette for en godt tilpasset emneevaluering hvert tredje år, som kan omfatte studentenes rapporter og et forbedret evalueringsskjema tilpasset ph.d.-emnene, som behandles helhetlig i PFU. På den måten kan vi bedre kvaliteten i rapporteringen samtidig som vi senker rapporteringsfrekvensen. Dette bringer oss videre til neste punkt.

Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. Vårt forslag er at dette etableres.

Erfaring fra oppretting av emner på bachelor- og masternivå tilsier at dette er en møysommelig prosess med sterkt faglig forankring. Søknader om oppretting av ph.d.-emner behandles i Programutvalg for forskerutdanning (PFU) før de iverksettes. PFUs mandat for emneevaluering sier at *Programutvalet skal på bakgrunn av rapportane frå institutta vurdere kvaliteten på emnet og behovet for endringar i eller å legge ned emnar*³. Det er usikkert hvorvidt det er behov for overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner, men vi vil spille inn et ønske om at de sentrale retningslinjene tydelig beskriver et mandat til fakultetet om på hvilke vilkår fakultetet kan legge ned ph.d.-emner oftere enn i forbindelse med evaluering av emneporteføljen hvert tredje år. Dette for å kunne holde emneporteføljen aktuell til enhver tid.

Fakultetet startet i 2022 et treårig emneevalueringssystem for ph.d.-emnene for å oppfylle Kvalitetssystemets punkt 9 [Evaluering av emneporteføljen](#) til en samlet evaluering av

³ [Programutvalg for forskerutdanning | Det medisinske fakultet | UiB](#)

porteføljen av ph.d.-emner i 2025. Gjennom å kombinere informasjon om instituttene vurdering av opprettelse og nedleggelse av emner og fra det langsiktige emneevalueringsprogrammet kan vi holde emneporteføljen av ph.d.-emner aktuell for våre stipendiater fra år til år og samtidig legge til rette for en større revisjon hvert tredje år.

Tidligere har MED løftet forslaget om at ph.d.-emner får samme infotyper i FS som bachelor- og masteremner sånn at man kan bruke det elektroniske systemet for Emner På Nett (EPN) også for disse. Det vil være en stor forenkling at emnebeskrivelser kan behandles elektronisk i stedet for at må sende sendes manuelt i word- eller pdf-format for så å bli behandlet i Programutvalg for forskerutdanning og vi håper at dette lar seg realisere.

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-BIG

Dato

28.09.2023

Innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB - Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Vi viser til brev av 7. juni fra Forskings- og innovasjonsavdelingen om innspill til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB

Fakultetet har videresendt brevet til medlemmene i ph.d.-programstyret og ph.d.-koordinatorene ved instituttene med mulighet til å gi innspill.

Innspill til elementene i kvalitetssystemet

Ph.d.-utdanningsmelding

Det bør vurderes om dette skal foregå hvert år, eller hvert annet år. Dette kan ses i sammenheng med revisjonen av systemet på bachelor- og masternivå.

Framdriftsrapportering

Instituttene har ved enkelte tilfeller etterspurt muligheten til å legge til egne spørsmål i fremdriftsrapporteringen, slik at denne oppleves enda mer nyttig.

Midtveisevaluering

Instituttene er svært positive til midtveisevalueringen som de anser som et av de viktigste tiltakene for å sikre kandidatens fremdrift, og noe som i mange tilfeller gir en korleksjon i retning og framdrift i prosjektet. Flere kandidater er positive til midtveisevalueringen, og etterspør den.

Evaluering av emner

Ph.d.-programstyret ved fakultetet har vedtatt følgende retningslinjer:

- Retningslinjene for kvalitetssikring legges tettest mulig opp mot rutinene for emner på bachelor- og masternivå. Det er ikke hensiktsmessig å ha ulike rutiner på ulike nivå, og egenvurdering og evaluering av emner på ph.d.-nivå bør følge samme frister som andre emner
- For heisemner skal disse evalueres og egenvurderes sammen med det tilhørende masteremnet, for å unngå dobbeltarbeid.
- Instituttet som er ansvarlig for et ordinært ph.d.-emne eller et heiseemne er ansvarlig for å gjennomføre studentevaluering, egenvurdering og emneevaluering av emnet.
- Emner som kun gjennomføres én gang trenger ikke å levere egenvurdering.
- For emner som avholdes kun én gang må ikke emneevaluering gjennomføres.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet
Telefon 55582062
post.mnfa@uib.no

Postadresse
Postboks 7803
5020 Bergen

Besøksadresse
Realfagbygget, Allégt. 41
Bergen

Saksbehandler
Birthe Gjerdevik
55583488

Evaluering av emneporteføljen

Vi støtter at dette evalueres hvert 3. år.

Evaluering av rammene for opplæringsdelen

Bør vurderes om dette skal være en del av programevalueringen.

Kandidatundersøkelse, alumnusundersøkelse og forsinkelses- og frafallsundersøkelse

Alle undersøkelsene må sees i sammenheng.

Innspill til de fire områdene der NOKUT foreslår forbedringer*Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet*

Fakultetet stiller seg positiv til forenklinger. Innholdet til kvalitetssystemet i ph.d.-utdanningen bør fokusere på elementene som faktisk gir en kvalitetsforbedring.

Fakultetet ber i den sammenheng om at man ved revisjon av kvalitetssystemet, forskrifter, etablering av administrative rutiner osv. tar hensyn til at noen fakultetet har mange ph.d.-kandidater og noen har få. For MN sin del vil det ofte være behov for å effektivisere prosesser, og ha mulighet til å delegerer dette til forskerutdanningsutvalgene ved instituttene. For eksempel ønsker fakultetet at krav til egen signering av ph.d.-avtale fjernes når det kan vises til at innholdet ivaretas av andre elementer.

Systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene

Fakultetet mener det er viktig å se de to systemene i sammenheng. Når det f.eks. gjelder heisemner er det samme emneansvarlig på både masteremnet og heisemnet. Kvalitetssystemene må derfor være de samme på slike punkter. Det er kun der det er nødvendig det bør være ulikheter. Samtidig må ph.d.-kvalitetssystemet være tilpasset at det tas opp enkeltkandidater med tilpassede prosjekt og opplæringsdeler, noe som krever fleksibilitet

Styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv

Dette bør ses i sammenheng med hvordan revisjonen blir på bachelor- og masternivå.

Tilpassing av Studiekvalitetsbasen

Det er i gang et arbeid ved UiB for å lage en «ny» Studiekvalitetsbase. Dette henger sammen med innføringen av UH Sak. Ph.d.-feltet bør kobles på dette arbeidet når det starter opp igjen, slik at det kan vurderes om kvalitetssystemene på ph.d. kan integreres i UH Sak.

Overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner

Fakultetet støtter at det etableres overordnede rutiner, men disse må ta hensyn til at emner på ph.d.-nivå ofte er grunnleggende annerledes enn ordinære emner. Det er derfor behov for en stor grad av fleksibilitet i retningslinjene. For eksempel er heisemner i praksis lik allerede eksisterende masteremner, og skal derfor ikke formelt opprettes på samme måte som ordinære ph.d.-emner. Forskerskoleemner arrangeres ofte kun én gang, eller på ulike institusjoner hver gang. Det må derfor vurderes hvilke rutiner som er hensiktsmessig for denne typen emner. Det er viktig at rutineene ikke blir for arbeidskrevende, og det må vurderes hva som er nødvendig. For ordinære ph.d.-emner støtter fakultetet at disse har retningslinjer. Disse bør være så lik som mulig for rutineene for oppretting av emner på bachelor- og masternivå.

Vennlig hilsen

Øyvind Frette
prodekan for forskning

Ingrid W. Solhøy
seniorrådgiver

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-ARME

Dato

21.09. 2023

Innspel til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanninga ved UiB frå Det psykologiske fakultet

Vi viser til brev av 7. juni frå Forskings- og innovasjonsavdelinga (FIA), der det vert bede om innspel til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga ved UiB, og kommentarar til tilsynsrapporten frå NOKUT sine oppfølgingspunkt o.a.

Førespurnaden om innspel til kvalitetssystemet vart sendt til forskarskulane i juni, og deira innspel og synspunkt på kvalitetssystemet har vore drøfta i programstyret sitt møte 6. september. Nedanfor følgjer såleis breitt forankra tilbakemeldingar frå det psykologiske fakultet.

Innspel til elementa i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga

Fakultetet støttar ein gjennomgang av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga, men vil peika på at sidan fleire av elementa nyleg er innførte, vil det nok vera avgrensa erfaringar med deler av systemet – også mellom fakulteta. Dette bør ein ta omsyn til i det følgjande.

Fakultetet meiner kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga er ryddig og samla framstilt på UiB sine nettsider. Systemet er tenkt syklisk, der fasane *planleggja*, *utføra*, *evaluera* (*måla*, *vrdera*) og *korrigera* skal gjentakast for alle aktivitetar/element for å sikra ei kontinuerleg kvalitetsutvikling. Fakultetet meiner denne sykliske tilnærminga er bra, sidan det gjer systemet og aktivitetar føreseielege.

Nedanfor følgjer korte kommentarar til dei 12 ulike elementa i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga:

- 1. Ph.d.-utdanningsmeldinga:** Fakultetet meiner det er bra at det vert lagt opp til korte meldingar, og at det vert spurt om omtalar/kommentarar til konkrete og aktuelle tema.
- 2. Framdriftsrapportering:** Ved Det psykologiske fakultet er framdriftsrapporteringa truleg det mest nyttige målepunktet for å kartleggja status for dei einskilde ph.d.-kandidatane, og fakultet/forskarskular/institutt legg ned mykje arbeid i samband med denne rapporteringa. Det er viktig at einingane raskt får tilgang til rapporteringa, og det er truleg grunn til å revidera både innhaldet i rapporteringa og den tekniske løysinga. Fakultetet ser fram til at også forskarskulane kan få tilgang til rapporteringsdatabasen frå 2023-rapporteringa.
- 3. Midtvegsevaluering:** Forskarskulane ved fakultetet brukar etter måten store ressursar for å gjera midtvegsevalueringa til ein viktig fagleg arena for å kvalitetssikra ph.d.-kandidatane sitt individuelle arbeid. Forskarskulane har tilpassa ordninga til eiga verksemd, og midtvegsevalueringar er blitt ein viktig del av forskarskulane sine faglege samlingar.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det psykologiske fakultet
Telefon 55582710
post.psyfa@uib.no

Postadresse
Postboks 7807
5020 Bergen

Besøksadresse
Christies gate 12
Bergen

Sakshandsamar
Arild Mellesdal
55588356

side 1 av 4

4. Medarbeidar- og oppfølgingssamtalar: Institutta gjennomfører medarbeidarsamtalar med tilsette ph.d.-kandidatar, og fakultetet har delegert ansvar for tilbod om oppfølgingssamtalar for eksternt tilsette ph.d.-kandidatar til forskarskulane. Fakultetet trur dette vil gje enno betre oppfølging av ph.d.-kandidatane, men vil evaluera ordninga når denne var fungert ei tid.

5. Kandidatundersøkinga: Når det gjeld den årlege kandidatundersøkinga (som vert sendt alle kandidatar rett etter fullført grad) vert det orientert om denne i programstyret, og fakultetet har med interesse gått gjennom 5-års samlerapporten som FIA sendte ut i mars 2022. Sjølv om talgrunnlaget er lite gjev dette viktig informasjon om ph.d.-utdanninga, både ved UiB og ved fakultetet, og fakultetet meiner slike undersøkingar er viktige, og vil nytta desse i det vidare kvalitetssikringsarbeidet.

6. Programevaluering: Som oppfølging av UiB sitt arbeid med kvalitetssikringssystemet for ph.d.-utdanninga har fakultetet siste året revidert programskildringa når det gjeld evalueringsordningar av programmet, rammer for opplæringsdelen, emneportefølje og emneevalueringar. Fakultetet la i 2022 ein plan for implementering av alle evalueringsordningar i kvalitetssikringssystemet for ph.d.-utdanninga. Nytt programstyre og obligatoriske emneevalueringar er vedteke, og når det gjeld evaluering av emneportefølje og evaluering av rammene for opplæringsdelen vert dette programstyret sitt ansvar. Fakultetet legg opp til å førebu arbeidet i løpet av 2023, slik at desse evalueringane kan gjennomførast i vårsemesteret 2024. Evalueringane knytt til opplæringsdelen vert særst viktig for programevalueringa, som seinast skal gjennomførast i løpet av vårsemesteret 2025.

7. Dialogmøte mellom sentralnivået og fagleg leiing ved fakulteta: Fakultetet meiner dialogmøta er ein god møteplass for direkte informasjonsutveksling om alle aktuelle sider av ph.d.-utdanninga generelt, og ved fakultetet spesielt.

8. Evaluering av emne: Emneevalueringar er viktige både ut frå korleis det einskilde kurs/emne i ph.d.-utdanninga vert opplevd av kandidatar og emneansvarleg, men også som eit kumulativt grunnlag for seinare, sykliske evalueringar knytt til opplæringsdelen og ph.d.-programmet. Emneevalueringar vil såleis kunna ha avgjerande vekt for kvalitet og for å synleggjera behovet for endringar eller evt. nedlegging av emne.

Fakultetet er nøgd med at UiB i 2021 utarbeida felles retningsliner for evaluering av ph.d.-emne (basert på evalueringspraksis frå utdanningssida), men meiner desse kunne vore noko forenkla – særleg grunna skilnadar mellom andre og tredje syklus. Det kan t.d. i ph.d.-utdanninga vera vanskeleg å definera/avgjera kva som er faste (gjentakande) emne, valfrie enkeltemne og kva som er meir *ad hoc*-emne – emne som kjem i stand gjennom at særlege behov syner seg hjå ei mindre gruppe kandidatar, høve til at gjestande forskarar/kapasitetar kan gje kurs på kort varsel o.a.

Det kan også ofte vera vanskeleg å vita om kurs kjem til å verta gjenteke, evt. å avgjera om eit kurs er endra tilstrekkeleg til å vera eit "nytt kurs". Vidare er det slik at kurs i ph.d.-utdanninga kan skje med ujamne mellomrom, og ei tre års evaluering (evt. tregongsevaluering) kan såleis fort syna seg krevjande å gjennomføra i praksis.

Også praktisering og forståing av *emneansvar* kan skilja seg frå første og andre syklus. Valfrie *ad hoc*-emne skjer ofte på kort varsel, og ansvaret for emnet kan ofte seiast å liggja hjå forskarskulen.

Skiljet mellom *eigenevaluering* og *emneevaluering* i dei noverande retningslinene er forståeleg, men kan også verka forvirrande. Fakultetet meiner at for dei fleste *ad hoc*-emne, vil det ikkje vera tenleg med eigenevalueringar.

Fakultetet meiner det bør gjennomførast ei form for evaluering av *alle* gjennomførte emne på ph.d.-nivået, men at *fleksibilitet* er sentralt i ph.d.-utdanninga, særleg når det gjeld dei valfrie kursa i opplæringsdelen. Fakultetet ser gjerne at forskarskulane kan få handlingsrom til sjølve å utforma emneevalueringar, og sjå til at alle ph.d.-emna vert evaluerte og vurderte – sjølvsgagt, så langt som råd, også med kandidatevalueringar.

Det viktige er at evalueringar vert ein kontinuerleg, kumulativ aktivitet som kan utnyttast både av forskarskulane sjølve og ph.d.-programstyret som grunnlag for ulike

kvalitetssikringsføremål i ph.d.-programmet både ved oppretting/ending/nedlegging av emne og ved dei sykliske evalueringane knytt til opplæringsdelen og ph.d.-programmet.

9. Evaluering av emneporteføljen: Fakultetet meiner evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen er særst viktig, sidan dette er avgjerande for fagleg relevans og kvalitet i ph.d.-programmet. Det er viktig å sjå på emneporteføljen over tid – ikkje minst for å sjå dette i relasjon til skildringar av læringsutbyte, tilbodet av kurs og balansen mellom obligatorisk og valfri del i opplæringsdelen som heile.

Fakultetet meiner desse to elementa (pkt. 9 og 10.) er særst tett kopla, og at dei med fordel kunne vore slegne saman. Desse evalueringane vil vera særst viktige for programevalueringa (jf. pkt. 6 over).

10. Evaluering av rammene for opplæringsdelen: Sjå kommentarar til pkt. 9. rett over.

11. Alumnusundersøking: Alumnusundersøkingar kan vera nyttige for å vurdere korleis ph.d.-utdanninga gjev kompetanse og dugleikar til kandidatane si seinare arbeidskarriere. Vi kan potensielt få indikasjonar på kva som evt. kan betrast i ph.d.-programmet med omsyn til karriere etter oppnådd grad, og fakultetet stiller seg positivt til slike undersøkingar.

12. Forseinkings- og fråfallsundersøking – kommande: Fakultetet meiner det kan verta vanskeleg å gjennomføra slike undersøkingar. Det vil truleg vera problematisk å samla inn slik informasjon frå kandidatane i eigne undersøkingar. Truleg er det eit betre spor å tilpassa framdriftsrapporteringa, slik at ein heller kan gjera jamlege undersøkingar av *forseinkingar* på aggregert nivå. Når det gjeld *fråfall* vil fakultetet understreka at dette gjeld særst få kandidatar (i snitt 1-3 per år). Her kan inntrykk frå medarbeidarsamtalar og evt. sluttsamtalar truleg vera betre kjelder til informasjon enn eigne undersøkingar i UiB-regi.

Oppfølgingspunkta i tilsynsrapporten frå NOKUT

Når det gjeld dei to kvalitetssystema ved UiB peikar NOKUT kort på fire område for mogleg forbetring. Nedanfor følgjer korte kommentarar frå fakultetet knytt til desse:

- **Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet:** NOKUT rettar denne tilrådinga først og fremst mot kvalitetssystemet for første og andre syklus. Likevel: Fakultetet og forskarskulane stiller seg positive til forenklingar. Arbeidsbelastninga knytt til kvalitetssystemet i ph.d.-utdanninga bør avgrensast, slik at det ikkje stel fokus frå det som er viktig: Å kunna gjennomføra gode kurs i opplæringsdelen for ph.d.-kandidatane.
- **Ein systematisk gjennomgang av kvalitetssystema:** Fakultetet er samd med NOKUT at det er ein føremon om dei 2 kvalitetssystema kan læra av kvarandre. Likevel: Fakultetet meiner det er bra at UiB har to kvalitetssystem. Ph.d.-utdanninga er ei kontinuerleg verksemd, med opptak heile året, og er avhengig av at endringar i utdanningstilbodet kan skje raskt og fleksibelt. Talet på kandidatar er avgrensa, og behovet for særlege tilpassingar er større her enn på utdanningssida.
- **Styrka representasjonen frå arbeids- og samfunnsliv:** NOKUT gjer framlegg om ein hovudregel om at éin arbeidslivsrepresentant skal vera med i programevalueringar. Fakultetet meiner det er bra at dette er mogleg (slik dagens retningslinjer opnar for), men ikkje at dette skal verta eit «krav» for å kunna seia at fakultetet er i takt med samfunnet. På eit breiddefakultet som Det psykologiske fakultet, vil det fort verta særst mange aktuelle arbeidslivsrepresentantar, og ein allereie stor programevalueringskomité kan fort esa enno meir ut.
- **Tilpassing av Studiekvalitetsbasen:** Fakultetet er samd i at denne databasen absolutt bør betrast, dersom det er tenkt at denne skal nyttast i baa kvalitetssystem ved UiB. Slik databasen står fram i dag, verkar den ikkje godt tilpassa for korkje studentar, kandidatar eller tilsette.

Oppsummerte innspel frå fakultetet særleg knytt til kvalitetssystemet for tredje syklus

Fakultetet er positive til gjennomgangen av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga.

Tilsynsrapporten frå NOKUT peikar på nyttige punkt for forbetringar, men fakultetet meiner at særleg trekk ved ph.d.-utdanninga gjer at eit eige kvalitetssystem for tredje syklus bør oppretthaldast.

Felles retningslinjer knytt til dette kvalitetssystemet ved UiB er verdifullt. Likevel bør det vera fleksibilitet til korleis fakulteta nyttar elementa i systemet. Dette gjeld særleg evalueringsordningane knytt til ph.d.-programmet og emneevalueringar.

Det psykologiske fakultet har truleg bruk for ein brei, fagleg komité for å kunna dekkja ei evaluering av breidda i fakultetet sine fagtilbod på ph.d.-nivået, og vil heller prioritera dette snarare enn å utvida ein programkomité med arbeidslivsrepresentantar.

Fakultetet er også positiv til at det vert innført eigne, overordna retningslinjer for oppretting av ph.d.-emne i kvalitetssystemet. Likevel meiner fakultetet at ein bør vera særleg merksam på *fleksibiliteten* som trengs, knytt til emnetilbodet i ph.d.-utdanninga.

Beste helsing

Karsten Specht
Prodekan

Anne Kristin Aanstad
Seksjonssjef

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-HAGRN

Dato

28.09.2023

Innspill fra SV-fakultetet til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Vi viser til brev fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen med anmodning om innspill til evalueringssystemet for ph.d.-utdanningen. Saken ble diskutert i programstyret for ph.d.-programmet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet 26. september.

Innspill til elementene i kvalitetssystemet

Det samfunnsvitenskapelige fakultetet har følgende innspill til de ulike elementene i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen:

Ph.d.-utdanningsmeldingen

Den årlige meldingen fungerer i all hovedsak bra ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Et forbedringsforslag vil være om FIA kan vurdere om temaene det spørres om kan varieres noe mer fra år til år.

Fremdriftsrapportering

Fremdriftsrapporteringen fungerer godt for fakultetet. For en kort redegjørelse av bruken viser vi til innsendt ph.d.-utdanningsmelding for 2022. Det er en gunstig ordning å legge opp til en årlig justeringsmulighet av innholdet i rapporteringen. Et forbedringsfelt er tiden det tar fra kandidater og veiledere svarer på undersøkelsen til institutt og fakultetet får tilgang til innholdet.

Midtveisevaluering

Midtveisevalueringen fungerer også godt for fakultetet. For en kort redegjørelse av bruken viser vi til innsendt ph.d.-utdanningsmelding for 2022. Det er ikke ønskelig med mer detaljstyrte retningslinjer på UiB-nivå. Fagmiljøene verdsetter muligheten til lokal spesifisering av hvordan midtveisevalueringen utføres.

Medarbeider- og oppfølgingssamtaler

De årlige samtalene fungerer fint ved fagmiljøene. Ved enkelte fagmiljø er ikke oppfølgingssamtalene av kandidater med annen arbeidsgiver etablert som en fast praksis ennå.

Kandidatundersøkelsen

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Fakultetsledelsen og programstyret får oversendt resultatene fra de årlige kandidatundersøkelsene. Resultatene blir diskutert og gir et viktig empirisk utgangspunkt for videre satsinger. På grunn av lav n ved hver undersøkelse er særlig samlerapporten som ble utviklet av FIA nyttig.

Programevaluering

Fakultetet skal gjennomføre sin første programevaluering i 2024 og har dermed ingen erfaring med hvordan de etablerte retningslinjene fungerer ennå. Fakultetet er positive til endringen som ble innført der det åpnes for en egevaluering av om programmet oppfyller forutsetningene i Studiekvalitet- og Studietilsynsforordningene.

Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse

Dialogmøtene i etterkant av innsendt ph.d.-utdanningsmelding oppleves som nyttige, og som et godt tilskudd i evalueringssystemet.

Evaluering av emner

Fakultetet ønsker at beslutningen om hvordan emner skal evalueres skal tas av fagmiljøet som tilbyr emnet. Krav om bruk av bestemte maler er ikke noe vi ønsker å få innført. Det samfunnsvitenskapelige fakultet er kritisk til om ph.d.-emner skal evalueres etter samme retningslinjer som bachelor- og master-emner. Fakultetet har kun et fåtall faste emner. De fleste ph.d.-emner gjennomføres én eller et fåtall ganger. Dette særpreget gjør at et mer fleksibelt evalueringsregime er hensiktsmessig. I tillegg har ofte ph.d.-emner få deltakere, i motsetning til de fleste bachelor- og masteremner. Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. FIA foreslår at dette etableres. Det samfunnsvitenskapelige fakultet støtter utvikling av overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner. Fakultetet ønsker å bidra i utviklingen av retningslinjene.

Evaluering av emneporteføljen

Kan det være en idé at evaluering av emneporteføljen inngår under evaluering av rammene for opplæringsdelen? Disse punktene er nært knyttet til hverandre og har allerede felles retningslinjer for gjennomføring.

Evaluering av rammene for opplæringsdelen

Hvert sjette år, tilsvarende programevaluering, bør være tilstrekkelig hyppighet for evaluering av rammene for opplæringsdelen og emneporteføljen.

Alumnusundersøkelse

Fakultetet setter stor pris på at denne undersøkelsen nå har blitt gjennomført og ser fram til å få mer lokal data på dette området i årene som kommer.

Forsinkelses- og frafallsundersøkelse

Fakultetet har vurdert å gjøre egne undersøkelser angående forsinkelse- og frafall, men har besluttet å vente på den første sentrale gjennomføringen. På begge disse feltene har vi behov for mer data.

Kommentarer til de fire områdene der NOKUT foreslår forbedringer

Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet mener det er svært viktig å holde kvalitetsarbeidet på et moderat og formålstjenlig nivå. Fakultetet støtter NOKUTs anmodning om forenkling av kvalitetssystemet, og vil oppfordre til at det nye systemet som etableres blir grundig forankret i alle nivå av organisasjonen.

En systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene

Fakultetet støtter en samkjøring av evalueringssystemene fra første og andre syklus med ph.d., tredje syklus, der det er ikke er noen rasjonell grunn for ulikhet. Fakultetet er kritisk til en komplett samkjøring siden utdanningens karakter på ph.d.-nivå skiller seg mye fra lavere nivå. En vesentlig forskjell er den individuelle avhandlingens plass i ph.d.-utdanningen. Avhandlingen er i stor grad normert til 2,5 års arbeid og opplæringsdelen til 0,5 års arbeid. Dette er svært forskjellig fra bachelor- og masterprogram der studentene i stor grad følger de samme emnene. Ph.d.-utdanningens særtrekk trenger derfor et tilpasset kvalitetssikringssystem. For å sikre samkjøring mellom evalueringssystemene, der det er hensiktsmessig, er det viktig at FIA er påkoblet gruppen som nå jobber med forslag til et forenklet system.

Styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv

Fakultetet støtter at én arbeidslivsrepresentant er med i den periodiske programevalueringen. Ph.d.-utdanningen har forandret seg mye de siste tiårene. En vesentlig endring er knyttet til karriere etter gjennomført ph.d.-grad. Der forskerutdanningen tidligere var en nokså entydig billett til en akademisk karriere, ser vi nå mer sektormobilitet. En større andel av våre fullførte kandidater får seg jobb utenfor akademia. Dette medfører at dialogen med arbeids- og samfunnsliv blir viktigere i kvalitetssikringen av ph.d.-programmet. I den ferske alumnusundersøkelsen, utført av FIA våren 2023, viser det seg at 52,5% har fått sin hovedstilling i akademia (UH-sektoren), 20% i instituttsektoren, og de resterende 27,5% i annen offentlig eller privat sektor. Undersøkelsen viser også at ledelse og samarbeid var de kompetanseområdene doktorene opplevde de var minst skolert gjennom ph.d.-utdanningen. Funn som dette kan være en god inngangsport til å få nytte av representasjon fra arbeids- og samfunnsliv til å vurdere relevans i den periodiske programevalueringen.

Tilpassing av Studiekvalitetsbasen

Fakultetet er enig i at Studiekvalitetsbasen bør videreutvikles til å bli mer brukervennlig.

Vennlig hilsen

Kirstine Kolsrud
fungerende fakultetsdirektør

Hanne Widnes Gravermoen
seniorrådgiver